

Отже, серед пріоритетів розвитку транспортної системи перш за акцент необхідно зробити на подальший розвиток об'єктів транспортної інфраструктури, їх модернізації відповідно до світових стандартів перш за все за рахунок залучення приватного капіталу та формування ефективної політики в сфері ціноутворення та управління в транспортному секторі.

Література

1. Пирожков С. Проблемы реализации транзитного потенциала Украины в контексте расширения ЕС и формирования ЕЭП/С. Пирожков, Д. Прейгер, И. Малярчук//Экономика Украины. – 2005. - №3. – с. 4-19.

2. Державний комітет статистики: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua

3. Національні стратегії регіонального розвитку Республіки Польщі та України: порівняльний аналіз транспортних аспектів//Національний інститут стратегічних досліджень: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://niss.lviv.ua/analytics/56.htm>

УДК 339.742(043)

Марена Т.В., кандидат економічних наук, доцент

ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ОФІЦІЙНОЇ ДОЛАРИЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Явище офіційної доларизації економіки порівняно з неофіційним використанням іноземної валюти у внутрішньому обігу країни є не таким поширеним в сучасному світовому господарстві. Багато країн протягом всієї історії свого розвитку використовували іноземну валюту у внутрішньому грошовому обігу. На сьогоднішній день дванадцять країн офіційно використовують долар США і це близько двадцяти країн крім американського долара використовують австралійський долар та євро [1,3].

Офіційна доларизація впливає як на стан економік країн-учасниць, так і на загальний стан світового господарства. З економічної точки зору вибір на користь офіційної доларизації доцільний лише тоді, коли переваги від її впровадження переважають над її витратами.

Впровадження офіційної доларизації може мати наступні позитивні наслідки для доларизованої країни:

- Відбувається зниження рівня інфляції і процентної ставки, підвищення рівня зайнятості та прискоренні економічного зростання.

- Доларизація дозволяє запобігати валютним кризам та кризам платіжного балансу. За відсутності національної валюти неможливе її різке знецінення або неочікуваний відтік капіталу через ризик девальвації.

- Зниження вартості операцій і гарантія стабільності доларових цін забезпечують більш тісну інтеграцію з глобальною економікою і економікою США.

- Приймаючи доларизацію і повністю відмовляючись від можливості інфляційного фінансування, країни створюють стабільну базу функціонування фінансових установ і позитивний клімат для внутрішнього та зовнішнього інвестування.

- Доларизація підвищує бюджетну дисципліну. З одного боку, неможливість здійснення додаткової емісії в умовах доларизації зменшує загрозу зростання рівня інфляції. З іншого боку, позбавлений права емісії, уряд буде шукати більш ефективних засобів фінансування бюджетного дефіциту.

- Стан державних фінансів покращується внаслідок зменшення витрат зовнішніх запозичень уряду через зниження валютних і країнних ризиків.

Водночас, економіка країни може певним чином постраждати внаслідок відмови від грошово-кредитного суверенітету, зокрема, будуть мати місце наступні негативні наслідки:

- Втрата можливості проведення незалежної грошово-кредитної та валютної політики, у тому числі можливості використання кредитів центрального банку для підвищення

ліквідності банківського сектора у надзвичайних випадках. При цьому єдиним (або основним) інструментом регулювання економіки стає бюджетна політика, що значно зменшує здатність країни протидіяти економічним шокам.

- Неотримання урядом сеньйоражу.

- Країни часто не бажають відмовлятися від власної національної валюти як символу державності, особливо на користь валюти іншої країни. Тому на практиці впровадження офіційної доларизації може супроводжуватись достатньо сильною політичною протидією.

- Центральний банк країни-емітента може приймати рішення, що не відповідають конкретній економічній ситуації у доларизованій економіці

- Доларизація позбавляє уряд важливого інструменту врівноваження державного бюджету. В умовах зростання дефіциту бюджету уряду необхідно мати змогу проводити власну монетарну політику, зокрема, здійснювати додаткову емісію з метою фінансування бюджетного дефіциту.

Країна, грошова одиниця якої впроваджується в якості валюти доларизації, також отримує певні вигоди, а саме:

- Країна отримує додатковий сеньйораж від зростання доларової грошової бази.

- Країна отримує певні переваги у зовнішній торгівлі: по-перше, зменшаться витрати на встановлення та здійснення зовнішньоекономічних зв'язків з доларизованою країною; по-друге, доларизована країна не зможе більше проводити девальвацію власної валюти для отримання цінових переваг при здійсненні експорту.

- Розширення зони функціонування національної валюти є вигідним для країни, оскільки дозволить запобігти її витісненню з позицій найбільш використовуваних валют [2].

Для країни-емітента ризик впровадження власної валюти в економіку іншої країни полягає в тому, що доларизована країна може намагатися здійснювати тиск на центральний банк країни-емітента для проведення монетарної, валютної та інших напрямів економічної політики, що суперечить її цілям. Політичні ризики будуть тим вищими, а тиск – тим більш значним, якщо він виходитиме від великого торговельного партнера країни-емітента. Можливі також випадки, коли погіршення економічної ситуації в доларизованій країні буде справляти негативний вплив на економіку країни-емітента. Безконтрольне використання доларової маси за кордоном може знижувати ефективність грошово-кредитної політики ФРС.

Отже, у найбільшому вигаді від активізації процесів офіційної доларизації опиняються країни-емітенти провідних світових валют, які замінюють національні грошові одиниці доларизованих країн. На рішення щодо впровадження офіційної доларизації впливає велика кількість чинників, зокрема, розмір економіки, ступінь її відкритості, частота економічних шоків тощо. Інші група критеріїв впровадження доларизації пов'язана з неекономічними чинниками, пов'язаними з суспільно-політичними цілями країни. Так, рішення влади про проведення офіційної доларизації залежить не тільки від кількісної оцінки економічних вигод та витрат, але й від національних орієнтирів. Часто рішення про доларизацію є наслідком не економічного, а політичного вибору.

З точки зору загального впливу на світове господарство офіційна доларизація сприяє розвитку більш тісних відносин між країнами в грошово-кредитній та валютній сферах, що впливає на поглиблення процесів фінансової інтеграції. Внаслідок офіційного впровадження окремих валют у внутрішній обіг іноземних країн формуються та розширюються валютні зони, створюються регіональні валютні об'єднання.

Література

1. Моисеев С. Валютная гегемония: официальная долларизация / С. Моисеев // Валютный спекулянт. – 2001. – Май. – С. 18-21.

2. Schuler K. Dollarization, at the intersection of economics and politics / K. Schuler // The materials of the conference «Euro and Dollarization». – 2002. – April. – 12 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: http://oenb.at/en/img/fabris_paper_ojf_55_2005_tcm16-28146.pdf.

УДК 620.91:351.863 (477)(043)

Мітюшкіна Х.С., старший викладач

ОЦІНКА РІВНЯ ВИКОРИСТАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Аналіз та оцінка ефективності розвитку окремого регіону країни викликає інтерес з боку різних суб'єктів економіки, в числі яких: інвестори, які бажають вкласти інвестиції в розвиток регіону; фінансово-кредитні установи, які надають кредити підприємницьким структурам; органи державного та регіонального управління тощо. Економічний потенціал регіонів є складною багатоаспектною категорією і структурно включає в себе: інвестиційний, трудовий, виробничий та торговельний потенціал.

Для оцінки рівня ефективності використання економічного потенціалу регіонів доцільно використовувати методіку інтегральної оцінки ефективності соціально-економічного розвитку регіонів з урахуванням впливу складових його елементів, яка заснована на застосуванні методів таксономічного аналізу і моделі еластичності.

Перевагою методіки інтегральної оцінки ефективності розвитку регіонів є:

- всі розрахунки проводяться на підставі офіційних даних Державного комітету статистики України та Головних управлінь статистикою в окремих областях;
- вона дозволяє здійснювати оптимізацію отриманих результатів;
- можлива оцінка як ефективності використання окремих складових, так і інтегрального показника рівня використання ЕПР з урахуванням внеску кожного виду економічних ресурсів у інтегральну оцінку;
- можливе прийняття стратегічних управлінських рішень на основі розрахованих значень використання ЕПР, кількісно відображають сильні і слабкі сторони економічного потенціалу регіону без суб'єктивних поправок на експертні оцінки.

Показники, що входять до складу інтегрального показника попередньо повинні бути розподілені або класифіковані на стимулятори й де стимулятори. Стимулятором вважається той показник, при збільшенні якого збільшується інтегральний. Дестимулятором показник вважається у тому випадку, коли його збільшення призводить до зменшення інтегрального.

Для аналізу ефективності розвитку Придніпровського регіону України в якості показників було обрано ті, що стимулюють розвиток регіону та відповідно позитивно впливають на загальний інтегральний показник. Враховуючи обмеженість доступу до окремих статистичних даних функціонування регіонів в цілому, було використано дані офіційної статистики стосовно областей (мікрорегіонів), що відповідають адміністративно-територіальному устрою України. Після обробки дані було згруповано відповідно до наявних восьми регіонів: Донецького, Придніпровського, Карпатського, Східного, Причорноморського, Подільського, Поліського, Центрального. Отже, для оцінки було використано такі показники: показник чисельності населення кожного з восьми регіонів; показник економічно активної частини населення; природно-ресурсний потенціал регіонів; загальний обсяг валового регіонального продукту регіонів; обсяг валового регіонального продукту на душу населення, розрахований для кожного регіону; обсяги експорту регіонів; обсяги імпорту регіонів; обсяги інвестицій в основний капітал.

Слід зазначити, що обрані показники повинні бути стандартизовані, відповідно можуть бути використані різні способи стандартизації. Спочатку знаходимо для кожної області і по кожному з вищевказаних показників стандартизовані показники за формулою, яка застосовується для стимуляторів (1):

$$P_{ig} = \frac{Y - Y_{\max}}{Y_{\max} - Y_{\min}} \dots\dots\dots (1)$$